

Birtokmegosztás és termelés Romániában.

A birtokmegosztás hazánkban nem mondható szerencsésnek. Még fokozottab mértékben áll ez Romániára, mely jóval inkább földművelő ország mint hazánk, tehát földetlen népének ipari megélhetést nem tud nyújtani. Néhány számadat ezt nyomban világossá teszi. Románia 13 millió ha.-nyi területéből 7,800.000 ha. a művelhető föld s ezen 965.000 birtokos osztozik. Ebből a törpe és kisbirtokra esik 3,200.000 ha., vagyis 41⁰/₀. Ez 921.000 birtokos között oszlik meg, ami a birtokosok összes számának 95⁰/₀-a. Ezzel az óriási számú kisbirtokossal szemben áll 2071 nagybirtokos (0.23⁰/₀), nem kevesebb, mint 3 millió ha. földdel (38⁰/₀.) Középbirtokos kevés van. Az arány még rosszabbul ütne ki a kisbirtokosok hátrányára, ha az erdőket is számításba vennénk. Ehelyett tekintsük meg közelebbről a kisbirtokok megosztását. A kép így is elég szomorúan fest. A parasztbirtokok csekély terjedelmük mellett még el is vannak aprózva. Nem kevesebb mint 420.000 parasztbirtokos összesen csak 670.000 ha.-t mondhat a magáénak. Ebből a parányi földből kell eltartania 2 millió lelket, vagyis minden ha.-nak 3 embert. Világos, hogy ez lehetetlenség. A paraszt kénytelen tehát két-háromszoros áron földet bérelni a nagybirtokostól, vagy bérlőjétől, amiért munkarejét adja oda robotmódra, vagy 50—80 fillér napszámot kap.

Valamivel, de csak valamivel könnyebb a helyzete azoknak a parasztnak, akik 3—5 ha.-ral bírnak. Ilyen van 320.000, összesen 1,340.000 ha. földdel. Itt minden lélekre 1 ha. föld esik, amiből a lehető legnyomorúságosabban lehet csak megélni.

Összegezve az eddigieket azt látjuk, hogy 2071 nagybirtokos (5000 ha.-on felül) kezén éppen annyi birtok van, mint 921.000 parasztén. Ismét csak a kép sötét voltát növeli az, hogy a földesúri, vagy bojárbirtoknak 60⁰/₀-a bérlő (jobbára zsidó) kézen van s a paraszt mint mondottuk alig juthat béreltélhez s éhbérért kénytelen napszámot vállalni.* Ezen óhajtott segíteni az 1908.-i törvény, kimondván, hogy egy személynek, vagy szövetkezetnek egyszerre 4000 ha.-nál több földet nem szabad bérelni.

A parasztságnak ezen a rabszolga-állapotán, mely többször véres lázadásra adott alkalmat (legutóbb 1907-ben, amikor ezrével lötték agyon a városok ellen nyomuló népet), több ízben próbáltak segíteni (legkorábban 1864-ben, amikor harmadfél millió ha. állami birtokot parcelláztak) állami, egyházi és bojárbirtokok felosztásával, községi legelők létesítésével, olcsó béreltélhez juttatással, a terhes mellékszolgáltatások megszüntetésével és más kedvezményekkel. Legutóbb 1912-ben törvényt hoztak, mely szerint a kerületek, községek, egyházak és iskolák birtokai az állam tulajdonába mennek át 4⁰/₀-os állami járadék fejében s az állam ezután e javakat a parasztnak adja el. A háború

* A Fischer testvérek 1905-ben 160.000 ha.-t (akkora mint Győr vm.) bírtak bérbe 3 és ½ millió koronáért.

azonban megakasztotta ennek végrehajtását s helyette erdélyi földek ígérétevel vitték a román parasztot a „határon túli testvérek” hazájába... 1917 nyarán pedig a Havasalföldön boldogan dolgoztak zöldesszürke egyenruhájukban a fogságunkba jutott és szülőfaluikba vezényelt román katonák a mezőkön családjaik körében népfölkelőink felügyelete alatt s boldogan mondogatták előttünk, hogy a szövetséges seregektől vetőmagot, gépeket és ígás állatokat kaptak, hogy **felébe** megdolgozzák a Moldvába és Oroszországba menekült bojárok földjeit. Ennek az intézkedésnek kétségtelenül nagy hatása lesz a birtokmegoszlásra a háború után is.

* * *

Művelési ágak szerint Románia földje a következőképpen oszlik meg :

szántó	kert-szőlő	kaszáló-legelő	erdő	terméketlen
39.3	1.8	17.5	21.0	20.4%

A föld megmunkálása Európa nyugati államaihoz hasonlítva, persze elmaradt. A gazdasági eszközök primitívek, beruházásra a parasztnak nincs pénze, tanulnia nincs kitől, az állatállomány szegényes, rosszminőségű, okszerű trágyázásról szó se lehet stb. A külföldön uraskodó s odahaza jóformán csak vendég nagybirtokos nem törődik gazdaságával, a bérlő és napszámos paraszt még úgy sem, hiszen másé a haszon, ő egyik napról a másikra robotol, tengeti az életét. Már most elgondolhatjuk, milyen termékeny ez a föld, ha ilyen állapotok mellett is annyit tud produkálni.

Legfőbb termény a búza és kukorica. 1,900.000 hektárnyi területen termelnek búzát, valamivel nagyobb földön kukoricát. Búzából az átlagos évi termés 25—30

millió hektoliter. Legjobb búza a Prut alsó folyásától az Olt torkolatáig húzódó rónaságon terem, Bukaresttől keletre a híres Baraganon és a délnyugatra lévő Burnason. Hogy éppen itt terem a legjobb búza, annak magyarázata kedvező éghajlatában és nagy húmusztartalmú (8—10%) mész és más tápanyagokban bővelkedő fekete és barna földjében rejlik. Kukoricát a Baragan és Burnas kivételével, hol a búza dominál, mindenütt természetnek. Legjobb minőségűnek mondják a Moldva ék.-i részeiben termelt fajtát. Kukoricát inkább a kisbirtokosság vet, búzát a nagy- és kisbirtokosság egyforma mennyiségben produkál. Az árpa, zab és rozs már nem olyan számottevő. Árpa és zab 10 millió hl, rozs 1 millió hl terem s ennek nagyobbik fele a parasztbirtokokra esik. Említésre méltó még a repce; napraforgó, kender és lentermelés, melyekből az első évente 50.000 hektárnál is nagyobb területet foglal el. Cukorrépát (2 mill. mm) a cukorgyárak körül találunk (Roman, Botosani, Ilfov, Pútna.) Dohány csak a Havasalföld néhány megyéjében van, azonban az utóbbi években rohamosan szaporodott a dohánynyal beültetett terület, melynek úgy az éghajlat, mint a talaj felettébb kedvez (80.000 mm.) Különben a romániai dohány kiváló minőségű. A burgonyatermelés kicsiny, a szükségletet nem fedezi, úgyhogy az ország bevitelre szorul. Ennél kétannyija terem babból és borsóból (2.3 millió mm.) Annál áldottabb kitünő szőlővel. Mehedincz, Prahova, Putna megyében és Tekucs környékén pompás zamatú borokat szűrnek, de valamennyi közt leg-híresebb az oltmenti Dragasán bora. A szőlővel beültetett terület még nem is olyan régen 200.000 ha volt, ma a filloxera-pusztítás után alig 80.000 ha, évente

átlag másfél millió hektoliter terméssel. Szilva 7—8 millió mm terem. Hogy rövidebbre fogott statisztikánk teljes legyen, meg kell még említenünk, hogy természetes kaszálói félmillió, mesterséges kaszálói (lucerna, lóhere) 160.000, legelői 1,350.000, erdei 2,755.000 ha területet foglalnak el. A nagybirtokok túlnyomó része a jó búzatermő vidékekre (56%) s a magyar határ mentén lévő erdőségekre, kaszálókra és legelőkre (30%) esik.*

Románia amint látjuk, elsőrendű búza és kukorica-termelő ország. Pompás búzáját azonban nem saját népe fogyasztja el, hanem Nyugateurópa gazdag országai. Saját fiai számára a kukorica marad kenyérnek. Ez az oka a nagyon elterjedt skorbut járványnak. A föld népe rosszul táplálkozik, a közegészségügyi állapotok ebből kifolyólag nyomorúságosak, de a román kormány a saját rabszolgái helyett mégis a mi hasonlíthatatlanul szerencsésebb viszonyok közt élő oláhjainkat akarja „felszabadítani”.

Ilyen, orosz módszer szerint szokták lelkiismeretlen államférfiak a belső bajoktól elfordítani a forrongó néphangulatot. Hazug ábrándozóik vágóhidra viszik a népet. A háború után azonban itt még nagy zivatarok lesznek. A villogás már mindenütt mutatkozik.

Dr. Schmidt Tibolt.

* Állatállomány 1916-ban: ló 1,134.000, szarvasmarha 2,782.000, juh 6,668.000, sertés 1,360.000. Ennek javarésze a parasztbirtokokra jut.